

Monitoimitalo Jokisydän saatiin lasten ja harrastajien käyttöön elokuussa 2025

KOLARI 2025

Vuoden 2025 arviointikertomus kuntalaisille ja kunnanvaltuustolle

Sisällysluettelo	2
1. Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta	3
1.1. Lautakunnan toiminta	3
1.2. lautakunnan työskentely	3
1.3. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely	4
2. Sidonnaisuudet	4
3. Kuntastrategia	5
4. Kolarin saavutukset vuonna 2025	5
5. Taloudellisten tavoitteiden toteuman arviointi	6
6. Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja konserniohjeistus	8
7. Henkilöstö	8
8. Toiminnalliset tavoitteiden arviointi	8
8.1 Hallinto ja elinkeinopalvelut	8
8.1.1. Hallinto	8
8.1.2. Elinkeinopalvelut	10
8.2. Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut	11
8.3. Kuntaympäristöpalvelut	13
9. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta	15
10. Korruption hallinta	15
11. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle	17
LÄHTEET	18
LIITTEET	18

1. Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta

1.1. Lautakunnan toiminta

Kolarin valtuusto asetti 3.6.2025 § 30 tarkastuslautakunnan vuosien 2025-2029 hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten kuntalain §121 perusteella. Lautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tarkoituksemukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan jäseniksi ja näille henkilökohtaisiksi varajäseniksi valtuusto valitsi:

JÄSEN	PUOLUE	HENKILÖKOHTAINEN VARAJÄSEN	PUOLUE
Murphy-Kaulanen Michele	KKT YL	Järvirova Seija	KKT YL
Kröger Jaana	KKT YL	Ikkela Jari	KKT YL
Hamari Markku -11.12.2025 Tapio Niittyrinta 12.12.2025-	K21 YL	Hakso marja-Liisa	K21 YL
Satta Pirjo	Vas.	Maijala Seppo	Vas.
Ikonen Ville	Kesk.	Palovaara Markus	Kesk.

Lautakunnan puheenjohtajana toimii Michele Murphy-Kaulanen, varepuheenjohtajana Markku Hamari 11.12.2025 saakka, minkä jälkeen Ville Ikonen, ja pöytäkirjanpitäjänä tilintarkastaja Juha Väärälä KPMG Oy Ab:lta.

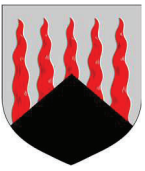
Kolarissa tilintarkastusyhteisönä on pitkään toiminut KPMG Oy Ab, joka on nimennyt vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHT, KHT Juha Väärälän, joka toimii myös kuntakonserniyhtiöiden tilintarkastajana.

Tilintarkastaja on raportoinut suorittamistaan tarkastuksista tarkastuslautakunnalle ja antanut kuntalain 125§ mukaisen tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus on ollut lautakunnan käytössä tätä arviointikertomusta laadittaessa.

1.2. Lautakunnan työskentely

Lautakunta on kokoontunut kauden aikana 6 kertaa. Lautakunta on laatinut koko valtuustokauden mittaisen tarkastussuunnitelman ja tutustunut eri toimialoihin haastattelemalla johtavia viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä. Lautakunnan painopistealueeksi on vuodelle 2025 on päätetty kuntaympäristöpalveluiden toiminnan tarkastelu. Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyudet on huomioitu vuoden 2025 arviointikertomuksen laadinnassa. Sidonnaisuudet kirjattu liitteessä 1 ja kunnan sivuilla.

Tarkastuslautakunnan tehtävä perustuu kuntalakiin ja kunnan hallintosääntöön. Sen tehtävä on arvioida valtuuston tilikaudelle asettamien toiminnallisten ja taloudellisten

tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa. Erityisesti on tarkoitus arvioida toiminnan, toimintatapojen ja palveluiden järjestämisen tarkoituksenmukaisuutta ja niiden vaikuttavuutta suhteessa kustannuksiin sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Tarkastuslautakunta perustaa arviointinsa henkilöiden kuulemisen lisäksi tilinpäätökseen, talousarvioon sekä havaintoihin, joita on itse todennut tai saanut tietoonsa.

Tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksessa asioita, joita haluaa painottaa ja antaa myös suosituksia toiminnan kehittämisestä ja ymmärtää, että päätöksenteko ja toiminnan ohjaus kuuluu kunnanhallitukselle.

Lautakunnan kuultavina olleet mm. seuraavat tahot ja henkilöt:

- Kunnanjohtaja Markku Vehkaoja
- taloussuunnittelija Anna-Mari Kurtakko
- Tekninen johtaja Kullervo Lauri
- Sivistysjohtaja Juha Väisänen
- Kolarin Vuokra-asunnot Oy Juhani Kauppinen
- kaavoitusinsinööri Vili Mustonen
- ympäristöltk:n puheenjohtaja Heli Laukkanen

1.3. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely

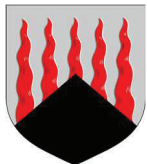
Edellisen vuoden arviointikertomus on merkitty tiedoksi valtuustossa 22.5.2025. Valtuuston kannanotot arviointikertomukseen on saatettu valtuuston tiedoksi kunnanhallituksen kokouksessa 09.09.2025, §202. Kunnanvaltuusto merkitsi tiedoksi sadut vastineet 25.09.2025, §43.

Tarkastuslautakunta seuraa jatkossa kysymysten vastineet ja toimenpiteet niihin kirjaten ne tuleviin arviointikertomuksiin tehdyiksi tai keskeneräisiksi.

2. Sidonnaisuudet

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuudesta ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Vuoden 2015 kuntalain (410/2015) hallintoa ja johtamista koskevat säännökset tulivat voimaan 1.6.2017 alkaen. Kuntalain 121 1§ ja 85§:ssä kohdan 5 mukaan tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuusrekisterin oikeellisuutta.

Tarkastuslautakunta käsitteli ja hyväksyi joidenkin lisäyspyyntöjen jälkeen Kolarin kunnalle toimitetut sidonnaisuusilmoitukset ja toimitti ne valtuustolle tiedoksi. **Tarkastuslautakunta kiinnittää valtuutettujen huomiota esteellisyyksien oikeellisuuden olevan korruption vastaista tärkeää työtä.**

3. Kuntastrategia

Kolarin kuntastrategia vuosille 2023-2027 löytyy kunnan nettisivujen alalaidasta selaimella koko etusivu alas. Sen sijaan se ei löydy sivun ylälaidasta alaotsikoituna esim. Kunta ja päätöksenteko kohdasta. Kuntastrategia ei löydy myöskään haulla pelkällä strategია sanalla.

Kolarin strategia on listaus visioita ilman siihen liitettyä missiota, jota kohti visiot ohjaavat toimintaa. Myöskään toiminnan käytäntöönpanon mittareita ei ole selkeästi missään koosteisena, jolloin strategian toteutumista on vaikea selvittää ja seurata asiasta kiinnostuneena kuntalaisena. Strategiset suunnitteluohjelmat kuten esim. elinkeino- ja kilpailukykyohjelma, henkilöstölinjaukset, kuntarakenneohjelma, opetus- ja kasvatusohjelma, työllisyys, ympäristö- ja ilmasto-ohjelma ovat erillisiä kirjauksia kunnan sivuilla vailla ymmärrettävää kiinnekohtaa kuntastrategiaa toteuttavina ohjelmina.

Kuntastrategian mittaristoa löytyy tilinpäätös ja toimintakertomuksen sivulta 46 ilman mainintaa, että ollaan strategiaa mittaroimassa. Taulukossa on mainittu seuraavia strategiaohjelmia:

- maapoliittinen ohjelma – ei löydy julkiselta kunnan sivuilta
- Asunto-ohjelma vuosille 2025-2030 löytyy. Se on sisällöltään kysymysten asettelua (s.20-21), joihin asunto-ohjelman olisi pitänyt itse vastata.
- Kestävän kehityksen suunnitelma: ei löydy julkiselta kunnan sivuilta, maininta taalousarviosuunnitelmassa 2025, että laaditaan.
- Ilmastosuunnitelma: ei löydy julkiselta kunnan sivuilta
- Viestintä suunnitelma: Vuosikello käytössä.
- Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma: kunnan sivuilta löytyy hyvä edellisen valtuustokauden raportti. Suunnitelmaa ei löydy.

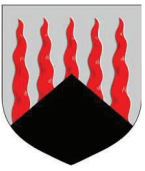
Uuden kuntastrategian valmistelu

Uuden valtuuston myötä vuonna 2025 uuden kuntastrategian valmistelutyö on aloitettu. Poliittinen keskustelu asiasta on jäänyt suppeaksi ja virkamiesvalmistelu on jopa järeäpäisesti vienyt eteenpäin omaa visiotaan uudesta kuntastrategiasta. Kunnianhimoisen aikataulu on myös osaltaan kaventanut poliitikkojen mahdollisuutta vaikuttaa asiaan. Palkattu konsultti toistelee vain ylimmän virkamiesjohdon sanomaa tuomatta keskusteluun mitään uutta lisäarvoa.

Tarkastuslautakunta esittää, että erityisesti kuntastrategian suunnittelussa tulee olla riittävästi aikaa poliittisten päättäjien vaikuttaa strategian syntyyn. Tarkastuslautakunta kysyy, miten kuntastrategian visiot jatkossa kiinnitetään mittareilla mitattavaksi toimintaohjelmiksi tukemaan päätöksentekoa ja sen mukaisia toimia kuntalaisten ja kunnan tulevan mission toteuttamiseksi?

4. 2025 saavutuksia Kolarissa

- Kolari oli Suomen koko kuntakentässä EVP-indeksillä mitaten 14. sijalla ja alle 4000 asukkaan kunnista ykkösenä. Myös muut Lapin matkailukunnat erottuivat edukseen.

- Monitoimitalo valmistui keväällä ja koululaiset pääsivät uusiin tiloihin elokuussa 2025
- Kolarin keskuksen Jokijalantien kunnostus ja valaistus
- Ylläsjärven alakoulun liikuntatilojen rakentaminen pääsi alkuun ja vauhtiin
- Ylläsjärvi-Tunturijärvi-Äkäslompolon reittiosuuden kestäväoittämistyöt saatiin maaliin ja reitti käyttöön
- Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalue aloitti toimintansa vuoden alussa. Valtakunnallisten tavoitteiden näkökulmasta Tunturi-Lappi ja Pello suoriutui erittäin vahvasti: Työttömyys oli Lapin matalin, työllisyysaste korkea ja työttömien määrä laski ai-noana Lapin työllisyysalueena.
- Ylläksen Bike park valittiin Suomen parhaaksi pyöräilyparkiksi toistamiseen (SHKY ry)

5. Taloudellisten tavoitteiden toteuman arviointi

Tilikauden 2025 alijäämä oli 0,424 M€ (2024 ylijäämä 1,9M€), ollen 2,324M€ edellisvuotta heikompi. Negatiivinen tulos on ensimmäinen 18 vuoteen, sitten vuoden 2007. Vuosikatteen muodostui 1,644 M€, mikä on 2,1M€ vähemmän kuin edellisenä vuonna (2024 3,783 M€). Kolarin vuosikate on 78,92% poistoista, kun luku edellisenä vuonna oli 206,19%. Kuntaan on rakennettu syksyllä 2025 käyttöönotettu Monitoimitalo Jokisydän, joka on yksittäisenä investointina Kolarin kunnan suurin hanke, mikä vaikuttaa vuosikatteen vähenemään. Investointien tulorahoitus on laskenut 300%:sta 58%:iin vuosina 2024-2025.

Kolarin tuloveroprosentti oli 8,4%, mikä on hieman vähemmän kuin Lapin kunnissa keskimäärin 8,66%. Kaikki verotulot yhteensä ovat 0,956M€ isommat kuin vuonna 2024.

Kunnalle on kertynyt kumulatiivista ylijäämää 22,8 M€ ja sijoitusvarallisuutta n. 5M€. Vuoden 2025 investoinnit on toteutettu kunnan kassavarannoilla ja korkeakorkoisia lainoja on maksettu pois. Vuoden 2025 lopulla lainaa oli 154€/per asukas, mikä on 718€ vähemmän kuin edellisvuonna ja huomattavasti Suomen kuntakentän lainakantaa vähemmän. Lainat ja vuokravastuut ovat sitä vastoin lisääntyneet 5,6 kertaisesti ollen 5030€/ asukas 2025 (892€/asukas 2024) johtuen Monitoimitalon leasingmaksuista.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota, että tulevien vuosien talousarviot ovat vieläkin alijäämäisempiä, joten toimia pitkäaikaisen alijäämän kattamiseksi tulee jatkossa innovoida. Hallinnon alat tulee valmistautua säästöihin

MISSÄ TALOUDESSA ON ONNISTUTTU:

- Verotulojen kasvu 0,956M€ edelliseen vuoteen ja 0,213M€ talousarvioon verraten. Erityisesti yhteisöveron osuus kasvoi ennakoitua enemmän.
- Lainakanta aleni runsaasti, kun korkeakorkoisempia lainoja on maksettu pois.
- 5 vuoden toiminnan ja investointien rahavirran kertymä on 9,15 M€, mikä kertoo, että investoinnit on voitu kattaa omalla tulorahoituksella, vaikka kertymä laski 2,86M€ vuoteen 2024 verraten.
- Vuonna 2025 investoinnit ovat toteutuneet paremmin kuin aiemmin.

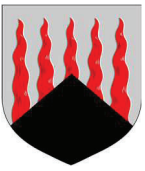
MISSÄ HUOMIOITAVAA JA KEHITETTÄVÄÄ:

- tilikauden alijäämäinen tulos -0,424M€, vaikka tulos onnistuttiin saamaan 0,318M€ vähemmäksi kuin TA2025.
- Vuosikate/poistot% laskenut: Vuosikate kattoi poistot 78,92-prosenttisesti. Tämä kertoo, että kunnan tulorahoitus ei riitä kattamaan investointeja.
- Vuosikate laskenut: 2,14 M€ pienempi kuin vuonna 2024.
- lainat ja vuokravastuut kasvaneet: 20,1M€ verraten edellisen vuoden 3,56M€:sta.
- toimintakulut ovat lisääntyneet 2,2M€ vuodesta 2024. Henkilöstökulut 0,6M€ (-6,4%) ja ulkopuoliset ostot 1,0 M€ (-21,6%)
- Valtionosuudet pysyneet lähes ennallaan 5,1 M€. Valtion talouden heikon tilanteen takia nämä voivat laskea tulevaisuudessa.

Johtopäätökset ja suositukset

- Kunnan talous on muuttunut alijäämäiseksi ensimmäistä kertaa 17 vuoteen. Talousarviot ovat tulevina vuosina alijäämäisiä. Tulorahoituksen valtionosuuksiin kohdistuu laskupaineita valtion heikon taloustilanteen takia. Sekä verotulojen kertymisen pysyminen noususuuntaisena vaatii panostusta että valtionosuuksien mahdollinen vähennämä varautumissuunnitelmaa.
- Toimintakulut ovat nousseet sekä henkilöstökuluina että palveluiden ostoissa (leasing).
- Maailman tilanteen takia näkymät esim. energian hintaan, korkoihin ja inflaatioon ovat edelleen riskinä nostaa kuluja entisestään. Toimintakulujen nousun taltuttaminen ja tehokkuuden parantaminen on tarpeen.
- Matalaa lainakantaa ja invertointikykyä tulee pitää yllä. Lainakanta on nyt muuttunut vuokrakuluksi, mikä on huomioitava investointien rahoituksessa.
- Talousarvion ja toteutuman välillä on paikoin huomattavan suuria eroja ja se kertoo siitä, että talousarvion tekemisessä on parannettavaa ja tarkennettavaa.

Tarkastuslautakunnan kysymys kunnanhallitukselle: Miten kunta varautuu tuleviin alijäämäisiin talousarvioihinsa, joissa huomioidaan myös mahdolliset heikosta maailman ja valtiontaloudesta aiheutuvat riskit, siten että kunnan

investointikyky ja palveluiden laatu voidaan turvata pitkälle tulevaisuuteen? Alijäämän kattamiseksi tulee olla suunnitelma.

6. Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja konserniohjaus

Kuntakonsernin tytäryhtiöt Kiinteistö Oy Kolarin Hallinto ja toimintakeskus, Kolarin Vuokra-asunnot Oy, Tunturi-Lapin Vesi Oy ja Tunturi-Lapin reitit Oy ovat sekä toiminnallisesti että taloudellisesti tasapainossa suunnitelmiensa kanssa. Kunnostuksia on saatu tehtyä ja on myös varauduttu tulevaisuuteen. Uusiin koneisiin ja valaistuksiin on investoitu.

7. Henkilöstö

Henkilöstöä kunnassa on yhteensä 206, joista $\frac{3}{4}$ on hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palveluiden työntekijöitä. Opettajia on ollut helppo saada kunnan matkailuvalttien eli tuntureiden ja ulkoilumahdollisuuksien takia. Myös pienet kyläkoulut työpaikkoina kiinnostavat. Strategian mittareiden mukaisesti työelämän laatu on kehittynyt positiivisesti: Esihenkilötoiminnan QWL-indeksin toteuma on 79,9/75 (tavoite), QWL-indeksi 74,9/75. Työhöntulo prosessia on kehitetty intranetsivuja uudistamalla. Työhyvinvointikyselyn perusteella sovittujen toimenpiteiden toteutuminen ja työhyvinvointiohjelman uudistaminen eivät näy strategian toteutumana toimintakertomuksessa. Henkilöstökertomusta ei ole julkaistu kunnan sivuille toukokuun alkuun 2026 mennessä. **Tarkastuslautakunta esittää kertomuksen olevan valmis arviointia varten toukokuuhun mennessä.**

8. Toiminnallisten tavoitteiden toteuman arviointi

8.1. Hallinto- ja elinkeinopalvelut

8.1.1. Hallinto

Poliittinen vaikuttaminen hallintoon

Lautakunnat

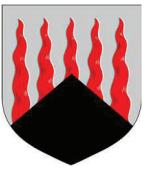
Lautakuntien kokouksiin osallistuminen vuonna 2025 on parantunut aikaisempaan nähden. Kunnallisvaalien mukanaan tuoma henkilöiden vaihtuminen näkyy varmasti vielä kiinnostuksena päätöksen tekoa kohtaa.

Tarkastuslautakunta kiittää luottamushenkilöitä aktiivisuudesta ja toivoo, että kokoukseen osallistutaan seuraavinakin vuosina vähintään yhtä aktiivisesti.

Elinvoimatoimikunta

Elinvoimatoimikunta on kokoontunut vuonna 2025 kunnallisvaalien jälkeen yhden kerran. Toimikunnalla ei ole päätösvaltaa. Keskustelut elinkeinotoiminnasta ovat korkealentoisia ja toimikunnan hyöty jää hämärän peittoon.

Tarkastuslautakunta esittää, että elinkeinotoimikunnan tarpeellisuudesta keskustellaan ja arvioidaan uudelleen sitä, että tuoko toimikunta kunnan toimintaan niin paljon lisäarvoa, että toimikunnan olemassaolo on välttämätöntä.

Valtuustoaloitteet

Valtuustoaloitteista on muodostunut pääasiallinen poliittisen vaikuttamisen kanava. Yhdessä kunnanvaltuuston kokouksessa tulee jopa useita valtuustoaloitteita. Aloitteen eivät etene ja jos etenevät, niin siitä tiedon saaminen on vaikeaa. Edelleen yhtenä syynä tarkastuslautakunta näkee hallintojohtajan puuttumisesta johtuva töiden järjestelyn hankaluuden.

Tarkastuslautakunta esittää, että hallinto luo reaaliaikaisen julkisen listan valtuustoaloitteista, josta selviää valtuustoaloitteen tila eli kenellä tai millä taholla asia on käsittelyssä ja millä aikataululla valtuustoaloite on arviolta saatu päätökseen.

Virkahallinto

Hallinto on kyennyt suoriutumaan vuoden 2025 tehtävistään. Vuoden 2025 aikana kunnan hallinto on työskennellyt ilman hallintojohtajaa. Hallintosääntö päivitettiin kunnanvaltuustossa ajantasalle 13.11.2025. Vuoden 2025 aikana hallintojohtajan tehtävien uudelleen järjestäminen on aiheuttanut suunnitelmallisuuden heikkenemistä, virkamiesten väsymistä ja mikromanagerointia epäselvän työnjaon johdosta.

Talousarvio ja osavuosikatsaukset ovat olleet vuonna 2025 hyviä. Osavuosikatsausten raportointi on laahannut jäljessä. Tämäkin selittyy hallinnon vajaalla miehityksellä. Kunnan valtuutetut ovat saaneet koulutusta kunnan talousasioihin liittyen.

Tarkastuslautakunta esittää, että jatkossakin toimialajohtajat olisivat vastamassa kunnanvaltuutettujen tarkentaviin kysymyksiin talousarvion tai osavuosikatsauksien lukuihin liittyen, ellei lukuja aukaista täydellisesti esimerkiksi kirjallisten liitteiden avulla.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota, että henkilöstö- ja hallintopäällikön aviopuoliso toimii kunnan organisaatiossa sivistysjohtajana sekä kansalaisopiston rehtorina! Esiintyykö jääviysongelma esimerkiksi henkilöstöasioissa?

Tarkastuslautakunta esittää, että hallintojohtajan virka täytetään ja hallinnon tehtäviä, henkilöstöä ja työnjakoa tarkastellaan uudelleen. Näin hallinnon henkilöstön kuormitusta saadaan kevennettyä ja hallinnon asioiden hoitaminen nopeutuu, tehostuu ja muuttuu suunnitelmallisemmaksi. Hyvä suunnittelu, asiantuntemus, taloudellisuus, työn järjestely, avoimuus ja terve realismi hallinnossa ruokkii koko kuntaa organisaationa parempaan tulokseen ja heijastuu positiivisesti koko kuntaorganisaation toimintaan ja tehokkuuteen.

Kunnan viestintä ja markkinointi

www.kolari.fi- sivuja on uudistettu. Kuitenkin erilaisten asiakirjojen löytäminen julkisilta sivuilta on vaikeaa. Hakupalvelu näyttää toimivan vain etusivun ollessa avattuna. Esim. aiempia arviointikertomuksia, tilinpäätös ja toimintakertomuksia tai tilintarkastuslausuntoja ei löydy selkeinä listauksina hallinnon alta.

Kolarin tärkein elinkeino on matkailu. www.kolari.fi-sivuilla ei mitenkään helposti ole löydettävissä kunnan alueella toimivia matkailupalveluita. Sivulla ei ole yläotsikkoa ”matkailijan Kolari”, josta suoraan pääsee ao. palveluita etsimään. Verrattuna muihin Tornio-Muoniojoen rantakuntiin tai Kittilään jo Google-haulla näistä muista kunnista

löytyy matkailuun liittyvää otsikointia jo ennen kunnan sivuille siirtymistä, mutta www.kolari.fi haulla ei nouse matkailuun liittyen mitään linkkiä. Kolarin etusivun hakupalveluun laittaessa ”matkailu” saadaan haulla 31.12.2024 päivätty julkaisu Matkailuin- fon uudistumisesta Ylläksellä. Kylien Kolari - etusivulla ei ole mainittu ”matkailu”-sanaa laisinkaan, joten ajatus ohjautuu lähinnä kylien historiaan tutustumiseen. ”Kylämat- kailu”-sanalla tuskin kukaan arvaa hakea matkailupalveluita. Myöskään erillistä kartta- palvelua nykyhetkellä toimivista majoitus-, ruokailu-, virkistyspalveluista ei ole, kuten esim. Ylitorniolla tai Enontekiöllä on. Kolarin kylien -sivustolta ei löydy helposti näitä ny- kypäivän matkailupalveluiden tai majoitustarjontaa kylistä.

Kolari on ostanut 250 000€:lla vuodessa matkailun markkinointipalvelut Ylläksen Mark- kinointi Oy:lta. Tällä on ulkoistettu koko matkailumarkkinointi www.yllas.fi sivuille, jolloin muun Kolarin matkailupalveluiden mainonta on olematonta. Isolle osalle matkailijoista Kolari esiintyy raideliikenteen pääteasemana Ylläkselle, joka sijaitsee tuntemattomassa kunnassa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kunnan sivujen käytön hakutoiminnan ja arkistoinnin heikkoon käytettävyyteen.

Eryityisesti lautakunta kysyy, miten Kolarin kunta jatkossa parantaa digitaalista näkyvyyttään tukien suurinta elinkeinoaan matkailupalvelua koko kunnan alu- eella?

8.1.2. Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluista vastaava Kolarin kehitys- ja elinkeinopalvelut (KOLKE) on toiminut vuonna 2025 aktiivisesti. Yritysten määrä nousi suunniteltua enemmän (940/930) ja ke- hittämissuunnitelman määrä ylitti tavoitteen (8/5). Ylitornion yhteistoiminta-alue vastaa myös Kolarin maaseutuhallinnon tehtävästä ja toimii maaseutuelinkeinoviranomaisena. Tämä eriytyminen selittää maatalouselinkeinon ja muiden alkutuotantuelinkeino- jen näkymättömyyttä KOLKE:n toiminnassa.

KOLKE:n toiminnan tuottavuus, näkyvyys ja avoimuus on vaikeasti hahmotettava koko- naisuus. Toisaalta asiat ovat pitkälle tähtääviä ja arkipäivän toimintoihin verrattuna kau- kaisia. Lisäksi rahoitus, kuten palkkakulut ovat talousarviossa epäselvästi hankera- hoissa ja hallinnon henkilöstökuluissa lomittain. Toisin sanottuna olisi hyvä saada näky- välle toimintaan käytetyt varat ja saadut tulokset, jotta toiminnan järkevyyttä olisi mah- dollista arvioida.

KOLKE:n kylien tasapuolisesta osallistaminen eri hankkeisiin on hyvä asia. Erilaiset kylät ovat voimavara ja ne tarvitsevat omanlaisiaan hankkeita kehittyäkseen.

Tarkastuslautakunta esittää, että KOLKE:n henkilöstömäärää, tavoitteita, toimintaa, kuluja ja tuottoja arvioidaan kaksi kertaa kunnanvaltuustossa sen toimikauden aikana ja arvion pohjalta suunnataan toimintaan riittävä määrä resursseja.

8.2. Hyvinvoinnin kasvun ja oppimisen palvelut

Sivistyslautakunta

Sivistyspalvelut ovat suoriutuneet vuoden 2025 aikana perustehtäväänsä. Toiminta on kuitenkin edelleen vahvasti riippuvaista henkilöstön saatavuudesta ja talouden ennakoinnin onnistumisesta.

Toiminnassa korostuu se, että tavoitteita asetetaan, mutta niiden toteutumista ei pystytä osoittamaan riittävän selkeästi.

Tarkastuslautakunta katsoo, että toiminnan ohjaus perustuu liikaa yleisiin linjauksiin ja liian vähän mitattavaan tietoon.

Talous

Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimialan talous toteutui kokonaisuutena lähes talousarvion mukaisesti.

Toimintakate 99,02 % (alitus noin 107 000 €) antaa kuvan hallitusta kokonaisuudesta. Toimintatuottojen ylitys (115,24 %) ja toimintakulujen lievä ylitys (100,18 %) tasapainottavat kokonaisuutta.

Kokonaiskuva kuitenkin peittää alleen merkittävät erot palvelualueiden välillä.

Varhaiskasvatuksen toimintakulut toteutuivat 119,65

%. Ylitys on niin suuri, ettei sitä voida pitää normaalina vaihteluna, vaan se kertoo rakenteellisesta ongelmasta kustannusten hallinnassa.

Perusopetus toteutui 100,55 % tasolla, mikä osoittaa, että toiminta on tässä kokonaisuudessa paremmin ennakoitavissa.

Lukiokoulutuksen toteuma 94,43 % sekä työllistämistä tukevan toiminnan 81,52 % taso osoittavat vastaavasti merkittävää alitusta. Tämä viittaa siihen, että toiminnan laajuutta tai resursointia ei ole arvioitu realistisesti talousarviota laadittaessa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että talousarvio ei kuvaa riittävän tarkasti toiminnan todellista kustannusrakennetta. Suuret ylitykset ja alitukset heikentävät talouden ohjattavuutta.

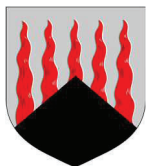
Tarkastuslautakunta esittää, että:

- **talousarvion laadinta sidotaan nykyistä tiiviimmin toteutuneeseen kustannuskehitykseen**
- **poikkeamien syyt analysoidaan ja huomioidaan seuraavan vuoden suunnittelussa**

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toimintakulujen toteuma 119,65 % osoittaa selkeän kustannusten hallinnan ongelman.

Samanaikaisesti henkilöstön saatavuus on ollut heikko ja sijaisjärjestelyt ovat lisänneet kustannuksia. Näiden tekijöiden yhteys on ilmeinen.

Tarkastuslautakunta katsoo, että varhaiskasvatuksessa kustannuskehitys ei ole hallinnassa eikä sitä ole ennakoitu riittävällä tarkkuudella.

Tarkastuslautakunta esittää, että:

- **varhaiskasvatuksen kustannuskehitys ja henkilöstörakenne analysoidaan yksityiskohtaisesti**
- **toimintaan laaditaan konkreettiset ja aikataulutetut toimenpiteet kustannusten hallitsemiseksi**

Perusopetus

Perusopetuksen talous on toteutunut lähes suunnitellusti (100,55 %), mikä osoittaa toiminnan olevan taloudellisesti hallittua.

Oppimisen tuen tarpeen kasvu on kuitenkin keskeinen toiminnallinen muutos, jonka vaikutuksia ei ole esitetty numeerisesti.

Tarkastuslautakunta katsoo, että vaikka talous on hallinnassa, toiminnan laadullinen kehitys ei ole riittävästi mitattavissa.

Tarkastuslautakunta esittää, että:

- **oppimisen tuen kustannukset ja resurssit eritellään nykyistä tarkemmin**
- **opetuksen tuloksellisuudelle asetetaan mitattavat tavoitteet**

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen toimintakulujen toteuma 94,43 % viittaa siihen, että toiminta on toteutunut suunniteltua pienempänä tai varovaisemmin.

Alitus ei ole automaattisesti positiivinen asia, jos se johtuu toiminnan supistumisesta tai tarjonnan kaventumisesta.

Tarkastuslautakunta katsoo, että lukion talouden ja toiminnan välistä suhdetta ei ole avattu riittävästi.

Tarkastuslautakunta esittää, että:

- **lukion kurssitarjonnan, opiskelijamäärän ja kustannusten välinen yhteys esitetään selkeästi**
- **lukion rooli kunnan elinvoimassa määritellään konkreettisesti**

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluissa esiintyvät alitukset viittaavat siihen, että resurssit ei käytetä suunnitellulla tavalla tai toiminnan laajuus jää tavoitteista.

Samaan aikaan toimintaa kehitetään suunnitelmien ja hankkeiden kautta, kuten soveltavan liikunnan kehittämisessä.

Tarkastuslautakunta katsoo, että toiminnan vaikuttavuutta ei pystytä osoittamaan suhteessa käytettyihin resursseihin.

Tarkastuslautakunta esittää, että:

- **palveluiden käyttö, kustannukset ja vaikutukset kytketään toisiinsa selkeästi**
- **hanketoiminnan tulokset raportoidaan konkreettisina vaikutuksina**

Opiskelija-avustukset

Opiskelija-avustuksia myönnettiin 14 kappaletta 17 hakemuksesta. Hylkäykset perustuivat selkeisiin kriteereihin.

Tarkastuslautakunta katsoo, että avustusjärjestelmä toimii hallinnollisesti selkeästi.

Johtopäätökset

Sivistyspalveluiden talous on kokonaisuutena hallinnassa, mutta toiminnan sisäinen vaihtelu on suurta.

Suurin yksittäinen havainto on varhaiskasvatuksen kustannusten merkittävä ylitys suhteessa talousarvioon. Vastaavasti useilla muilla osa-alueilla esiintyy alituksia, mikä heikentää kokonaisuuden suunnitelmallisuutta.

Tarkastuslautakunta katsoo, että sivistyspalveluiden talousarvio ei ole riittävän tarkka ohjausväline ja toiminnan vaikutavuutta ei pystytä osoittamaan numeerisesti. Ilman tarkempaa talouden ennakoitua, kustannusrakenteen analyysiä ja mitattavia tavoitteita sivistyspalveluiden kehittäminen ei ole riittävän hallittua.

8.3. Kuntaympäristöpalvelut

Ympäristölautakunta

Yhdyskuntatekniikan ja ympäristötoimen tulosalueet toimivat ympäristölautakunnan alaisuudessa. Se on uusi toimielin, joka aloitti toimintansa vaalien jälkeen uudella valtuustokaudella ja yhdistettiin aiemmista rakennus- ja teknisestä lautakunnasta. Samalla muutettiin hallintosääntöä, jossa rakentamisluvat ja poikkeamispäätökset siirrettiin täysin virkamiespäätöksiksi rakennustarkastajalle ja tarkastusinsinöörille, jolloin poliittinen päätösvalta on kaventunut. Ympäristönsuojeluviranomaispalvelut Kolarin hankkii Rovaniemen kaupungilta, jonka ympäristölautakunnassa on Kolarista yksi edustaja (lina Ahokas, KTT). Osittain ympäristölautakunnan ja Rovaniemen ympäristölautakunnan asiat menevät sekaisin viranomaiskäsittelyissä (esim. LUKE, hallinto-oikeus), joista päätökset saattavat tulla väärin kohteisiin ja aikaa kuluu.

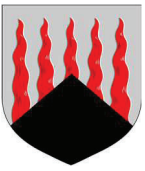
Tarkastuslautakunta esittää, että Kolarin ympäristölautakunnan tehtäviä, kokoonpanoa ja toimivuutta arvioidaan uudelleen ja tarvittaessa hallintosääntöä muutetaan poliittista valtaa tukemaan.

Tarkastuslautakunta esittää, että ympäristölautakunnan roolia urakoiden ja hankkeiden kilpailutusten ja tarjouspyyntöjen valmistelussa lisätään siten, että kilpailutukset ja tarjouspyynnöt käsitellään ja valmistellaan ensin ympäristölautakunnassa ja vasta lautakunnan käsittelyn jälkeen julkaistaan.

Tarkastuslautakunta esittää, että ympäristöasiat otetaan takaisin Kolarin kunnan omalle toimielimelle eli ympäristölautakunnalle. Tarvittaessa tehtäviä voi luonteen mukaisesti jakaa myös muille kunnan toimielimille esimerkkinä jäteasiat.

Yhdyskuntatekniikka

Monitoimitalon käyttöönotto on ollut suuri positiivinen ponnistus ja onnistuminen. Tilat toimivat tarkoituksessaan erinomaisesti. Uusi tilavarausjärjestelmä on käytössä ja kulunvalvontaongelmat selätetty. Lisäksi esim. vanhasta postitalosta on saatu muokattua esteettömät nuorisotilat nettiverkkoineen ja Ylläsjärven koulun liikuntahallia alettiin rakentaa. Käyttökelvottomia rakennuksia on purettu n 5300m². Ruokala putki

Tarkastuslautakunta kysyy, kuinka paljon monitoimitalo kalusteineen, pihatöineen ja lisätöineen kaikkineen maksoi? Onko Ruokalan uusi yhteys kirjattu käyttö- vai investointimenoista?

Huolenamme on urheiluhallin ja jäähallin piha-alue on heikko kunto. Itse halli on valmistunut jo yli 20 vuotta sitten ja urheilukenttään on laitettu tekonurmi useita vuosia sitten. On erittäin tärkeää ja kiireellistäkin saada kuohuva, erityisesti keväällä rapainen piha-alue kuntoon. Näin säästetään jäähallin kiinteistön kuntoa ja siivousta, erityisesti lattiaa ja luistelijoiden luistinten teroitusta. Lisäksi urheilukentän tekonurmelle ei kantaudu soraa eikä rapaa. Lisäksi pihan huono kunto on merkittävä imagohaitta kunnalle. Muistettava, että edellä mainittuja paikkoja käytetään ympäri vuoden ja käyttäjiä on eri puolilta Suomea, joskus muualtakin. **Tarkastuslautakunta esittää, että urheilukentän ja jäähallin piha-alue asfaltoidaan jo ensi kesänä.**

Vaikka Ylläsjärvi-Tunturijärvi-Äkäslompolon reittiosuuden kestäväittämissä saatiin maaliin, on reitin kunnostus aiheuttanut kritiikkiä pohjustuksen osalta. Kunnostuksessa olisi pitänyt ottaa huomioon myös reitin monikäyttöisyys ympäri vuoden. **Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota reittien kestäväittämisen monikäyttöisyyden huomiointiin jatkossa paremmin.**

Tiestön kuntoa kunnassa hoidetaan paljon kiireellisenä tarveharkintaisena ilmoitettujen ongelmien noustessa esiin. Ei ole olemassa kokonaiskuvaa tiestön kunnan tasoista ja sen mukaista noudatettavaa korjaussuunnitelmaa. **Tarkastuslautakunta esittää, että kunnan tiestöstä tehdään kokonaisvaltainen kuntopisteytys ja sen vaatima korjaussuunnitelma kuten Kolarin Vuokratalot Oy asia on hoidettu.**

Jätepalveluiden järjestäminen kunnassa, missä asuu 4000 asukasta, mutta viettää aikaa n. 20000 lomalaista sesonkiaikoina tulee ratkaista. Erityisesti tunturikyliissä jätahuolto ja kierrätyspalvelut ovat sesonkeina ylikuormitettuja. Jokaisella tulee olla jätteenkeräyssopimus, mutta edelleen ongelmana on toisten talouksien jäteastioihin tai kierrätyspisteisiin viedyt roskat. Tähän loma-asuntojen jätahuoltoon tulee saada tarveharkintaista jäteastian tyhjentämistä parempi ratkaisu. Samoin Rinki-kierrätysastioiden tyhjentäminen sesonkiaikoina tulisi ratkaista isojen kierrätysastioiden kylkeen kertyvien roskavuorten välttämiseksi. Näissä vuorissa on sekä kierrätys- että sekajätettä. **Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota jätehuollon ja kierrätyksen ongelmiin loma-asutuksen keskittymissä sesonkiaikoina ja esittää, että innovatiivisia ratkaisuja ympäristön siistinä pitämiseksi tulee saada aikaan.**

Pallas-Yllästunturin kansallispuiston tuomat ulkoilumahdollisuudet tuovat lomaviettäjiä, mutta Metsähallituksen supistaessa toimintaansa palveluiden järjestäjänä, tulee jatkossa kuntaan lisähaastetta. Matkailupalveluiden ja opastuksen tulee pysyä korkeatasoisina. Kunta on panostanut reittien kestäväittämissä kansallispuiston ulkopuolella Ylläsjärvi-Tunturijärvi-Äkäslompolo välillä. Myös tuleva kestäväittämissuunnitelma Velhon kodan kautta odottaa toteuttamistaan. Tämä työ vähentää luonnon kulumista muilta osin ja siksin tulevaisuudessa reitteihin kannattaa satsata kansallispuiston aluetta unohtamatta. **Runsas liikkuminen luonnossa tuo mukanaan ikäväksemme myös roskaamista, johon on ajoissa puututtava. Tähän tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota.**

Ympäristötoimi

Rakennusvalvonta, ympäristötoimi ja kaavoitus

Hallintosääntöuudistuksen vuoksi rakennusvalvonta on virkamiestyötä ja ympäristölautakunta toimii lähinnä kumivasarana, koska päätökset on tehty jo virkamiesten tai kunnanhallituksen toimesta. Ympäristölautakunta lähinnä kuulee ja toteaa asian päätetyksi. Päätösketju valmisteleva virkamies- asiantunteva poliittinen vaikuttaja ympäristölautakunta – kunnanhallitus – valtuusto ketju on rikki sekä rakennusvalvonnan että kaavoituksen osalta. Kunnasta puuttuu rakennustapaohje ja osayleiskaavan uudistustyö on ollut pitkällistä.

Tarkastuslautakunta esittää, että ympäristölautakunnan roolia kaikkien kaavojen valmistelussa lisätään siten, että kaikki kaavat käsitellään ja valmistellaan ensin ympäristölautakunnassa ja vasta lautakunnan käsittelyn jälkeen kaavat viedään kunnanhallitukseen ja valtuustoon. Ympäristölautakunta asiantuntijaelimenä pystyy paremmin perehtymään kaavan sisältöön kuin kunnanhallitus, joissa pääsääntöisesti kaavat menevät keskusteluitta valtuustolle.

Tarkastuslautakunta esittää, että kunta valitsee asemakaavojen kaavakonsultit ja perii luonnollisesti kustannukset maanomistajilta/hankkeen omistajilta. Tämä lisää kunnan vaikutusmahdollisuutta kaavojen sisältöön heti prosessin alkuvaiheessa. Samalla menettely yksinkertaistaa ja ehkä myös nopeuttaa kaavaprosessia

Lisäksi tarkastuslautakunta kysyy kaavatietojen ilmoittamisesta verohallinnolle. Onko verottajalle tehty kaikista uusista kaavoista ilmoitus verottajalle. Ks. valtuusto 13.11.2025 §66. Ilmoitus on tehtävä heti sen jälkeen, kun kaava on hyväksytty. Mikäli verottaja ei saa kaavamuutoksesta tietoa ja rakennusoikeus nousee, kiinteistövero pysyy samana vaikka rakennusoikeus nousee.

Tie pois alituisesta tarveharkintatoiminnasta suunnitelmalliseen etenemiseen kaiken maankäytön ja kunnostuksien osalta on johtamiskysymys, mihin tarkastuslautakunta haluaa nähdä selkeää organisaation toiminnan parantamista.

9. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Kunnan suurimpana taloudellisena riskinä tulevina vuosina ovat Monitoimitalon leasingmaksut, n 1M€ vuodessa ja muutokset valtion tason rahoitusratkaisuihin. Hankintalain mahdollinen muutos tuo myös uuden riskin tulevaisuuteen. Sisäinen valvonta on tilintarkastuskertomuksen perusteella onnistunut. Tietoturva-asioissa hallintaa, palvelua ja koulutusta on lisätty.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi 9.4.2025 kunnan valituksen Hannukainen mining-käivoksen osayleiskaavasta, jonka Pohjois-Suomen hallinto-oikeus oli jo aiemmin kumonnut lainvastaisena. Valitukseen liittyy aina kuluriski. **Tarkastuslautakunta kysyy, kuka maksaa kunnan valituksesta koituvat oikeudenkäyntikulut?**

Kunnalla on hallinto-oikeuden käsittelyssä 3 kaavapäätösasiaa, 2 henkilöstön nimitysasiaa ja 1 rakentamislupapäätösasia. **Tarkastuslautakunta kysyy, aiotaanko kunnassa huomioida suunnittelun ja yhteistoiminnan tärkeys esim. kaavoituksessa, jotta hintavilta oikeusprosesseilta vältyttäisiin?**

10. Korruption torjunta

Vaikka korruptio Suomessa on kansainvälisesti verrattuna vähäistä, paikallisella tasolla sen ilmenemismuodot voivat olla hienovaraisia ja vaikeasti havaittavia tai totunnaista toimintaa. Pienissäkin kunnissa esiintyvä korruptio, kuten suosikkijärjestelmiin, jääviyden laiminlyönteihin tai epäasialliseen vaikuttamiseen liittyvät ilmiöt, voivat murentaa kuntalaisten luottamista ja johtaa epäoikeudenmukaiseen resurssien jakoon. Hyvä hallinto, avoimuus ja kansalaisen luottamus päätöksen tekoon ovat kunnan hallinnon peruspilareita.

Tarkastuslautakunta kysyy, onko kunnalla riippumatonta kanavaa henkilöstön tai kuntalaisen ilmaista näistä asioista huolensa? Onko olemassa prosessi kuvaus, miten korruptioepäilyjä käsitellään ja onko henkilöstöllä ja luottamushenkilöillä riittävästi ennaltaehkäisevää koulutusta eettisestä päätöksen teosta, esteellisyydestä ja ilmoituskanavista?

11. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2025 valtuuston käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto velvoittaa kunnanhallituksen antamaan selvityksen arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä tarkastuslautakunnan arvioitavaksi ja valtuuston käsittelyyn viimeistään syyskuun 2026 loppuun mennessä.

Liitteet: tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet

Kolarissa 12.5.2026

Michele Murphy-Kaulanen

puheenjohtaja

Ville Ikonen

varapuheenjohtaja

Pirjo Satta

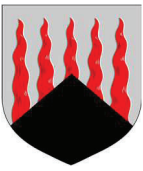
jäsen

Tapio Niittyranta

jäsen

Jaana Kröger

jäsen

Lähteet

Kuntaliitto, www.kuntaliitto.fi

Valtionkonttori, tutkiahallintoa, [http://www.tutkiahallintoa.fi/kunnat/kuntien ja kuntayhtymien-talous/kunnan-ja kuntayhtymien-tilinpaatostiedot-palvelukuokkakohtaisesti/](http://www.tutkiahallintoa.fi/kunnat/kuntien_ja_kuntayhtymien-talous/kunnan-ja_kuntayhtymien-tilinpaatostiedot-palvelukuokkakohtaisesti/)

Kolarin henkilöstöraportti

Kolarin hyvinvointikertomusraportti

Kolarin kunta 2025 - Tilinpäätös ja toimintakertomus 2025

Korruption torjunta kunnallishallinnossa: Askelmerkkejä hyvään hallintoon – Valto

Liite 1:

Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet:

Michele Murphy-Kaulanen

Jänkä resort Oy, hallituksen puheenjohtaja

Ympäristölautakunnan jäsen

Hamari Markku

Tmi Markku Hamari

Kolarin kk:n kyläyhdistyksen hallituksen jäsen

Kolarin kunta-alan ammattiyhdistys JHL ry 704 hallituksen jäsen ja varapääluottamusedustaja

Tapio Niittyraanta

Lomahuoneiston omistus 50%, Äkäslompolo

Ikonen Ville

Puoliso ympäristölautakunnan jäsen

Sieppijärven yhteismetsä, osakkuus

Kröger Jaana

Ei sidonnaisuuksia

Satta Pirjo

Metsäyhtymä tienvarsi 2, omistaja 1/7 osa

Sieppijärven yhteismetsä, osakkuus ja hoitokunnan jäsen

Hirvasjärven yhteismetsän osakkuus

This document contains 18 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 18 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 18 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 18 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 18 sider før denne side

Jaana Maarit Susanna Kröger

Company - Yritys - Företag - Selskap - Virksomhed: Kolarin kunta

4f42adb1-18c8-4187-a07d-809fc2cd4a9a - 2026-05-12 16:01:59 UTC +03:00

BankID / MobileID - b8008fad-d443-4a19-ace1-9d0e9382678a - FI

Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive

authority to sign

asemavaltuutus

ställningsfullmakt

autoritet til å signere

myndighed til at underskrive

representative

nimenkirjoitusoikeus

firmateckningsrätt

representant

repræsentant

custodial

huoltaja/edunvalvoja

förvaltare

foresatte/verge

frihedsberøvende